

آبونه شماره اظہار

ممالك عثمانیه ده سنه لکی (۶۵)، آلتی
آلمنی (۳۵) غروشدور .
ممالك اجنبیه ده سنه لکی (۱۷)، آلتی
آلمنی (۹) ذراقدر .

اداره خانه

باب عالی جاده سنه دائره مخصوصه

اظہارات

آبونه بدلی پشیندر

§

مسلمه موافق آثار مع المنونیه قبول
اولنور . درج ایدله یازیلر اعاده
اولونماز .

الکشاف

۱۳۳۰

دینی، فلسفی، علمی، ادبی هفته لقی مجموعه اسلامیہ در .

اتبعون اهدکم سبیل الرشاد

صاحب و مدیر

سر محرر

ع . اشرف ارباب

محمد عاکف

والله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم

حکم ایدر: هیچ بر ملت، هیچ بر مصیبت، هیچ بر بلا که مشدر که او ملت حدود الهیهی تجاوز ایتک، او امر عاده الهیهی بر طرفه براقه رق شریعتک کوستردیکی طوغری یولدن صایق، احکامی تحریده بولنق، کلت خدای هوساتنه کوره تأویل ایتک صورتیه کندی کندینه ظلم ایتش اوله سین.

جناب حق مصالح عامه ده اتفاق، منافع کلیه ده اتحادی، قوت کسب ایتیه، بوحیات فانییه مسعودانه کچرمه یه، عقبا دهده برخیر ابدیه نائل اولمایه سبب قیلمش؛ بالعکس مخاصماتی، منازعاتی ضعیف دوشمه یه، هر درلو منفعت دنیویه یی، هر درلو سعادت اخرویه یی استحصالدن عاجز قالمایه، نهایت اقوام سائره نک پنجه اسارتنده ایکله مکه علت ایشدر.

هر فردک منسوب اولدینی ملتک افرادی آره سنده کی موقعه کوره ایفاسی اوزرینه فرض اولان بروطفه واردر که بو دنیا ده مسعود بر حیات سورمک، آخرت ده کندیسنه ای بریر حاضر لامق ایچون او وجیهی ایضا ایتسی الزمدر. حالبوکه او، بر قلبه مالک تک بر انساندر؛ اگر همتک قسم اعظمی بر شینه صرف ایده جک اولورسه دیگر شیرلی فوت ایتش اولور. اگر اذواق نفسانیه سیله اوغرا شیر، ناز و نعم ایچنه طالار، الهک ویردیکی نعمتله کندینی غائب ایدرسه وظائفندن غفلت ایتش، نفسنه ایراث مضرت ایله مش اولدقدن بشقه اک بویوک بروبال آلتنده قالیر، هم دنیا ده، هم آخرت ده نصیبی خسران اولور. حتی ضرری نفسنه منحصر قالمازده اعمال سیئه سنک تأثیر اتندن جوارنده کیلرده متأثر اولورلر. اونک طریق حقدن انحرافی هم شهر یلرینک ده، وطندا شیرینک ده باشنی آتسه یاقار.

ارضی طولاشانلر، تواریخ امی تتبع ایدنلر، بر آز بصیرته مالک ایسلر، کورورلر که بر ملکک تارمار اولسی، بر سریر سلطنتک دورلمسی آنحق شقاق ویا اختلافک ظهورندن، یا خود زمام امورک هیچ بر وجهله شایان اعتماد اولمیان بیکانه لره تودیعندن، یا خود مشورتدن استنکاف ایله رأیده استبداد اظهارندن، یا خود حوزه ملککی مدافعه، خارجه قارشق قوت احضار ایتک خصوصنده مسامحه ارتکابندن، یا خود مصالحک نا اهلرله تسلیمندن ایلری کلیر که بونلرک کافه سی عداک خلا فیدر، جوردر، بونلرک کافه سی قوانین الهیه یه قارشق عصیاندر. احکم الحاکمین اولان الله طبعیدر که بو عصیانی جزاسز براقاز.

آیات قرآنییه تأمل ایده جک، بلاد اسلامیه نک باشنه کلن حادثاتی نظر عبرته آله حق اولورسه ق کورورلر که ایچلرنده اوامر الهیه دن انحراف ایدنلر، جناب حقک مسلمانلره کوستردیکی، مسلمانلری ارشاد ایلدیکی صراط مستقیمدن عدول ایانلر، آره لرنده هوسات نفسانیه سنه، القاآت شیطانیه یه اوینلر وار. «ذلک بأن الله لم یکن منیراً نعمة انعمها علی قوم حتی یغیروا ماباً نفسهم وان الله سمیع علیم.»

او حالد امته روحی، ملت محمدیه نک پیشواسی اولان علمای راسخینه متحتم بروطفه دوشیور: اطرافه داغیلدرق ارباب غفلته وظائفنی اخطار ایتلی؛ قلوب نائمه یی دینک فرائضندن خبردار ایله ملی؛ جاهلرله حقیقتی آکلاتلی؛ آبا ی سالفه لرینک مظهر اولدینی نعم الهیه یی بوتون افراد ملت صایوب دوکلی؛ طریق استقامته سالک اولدقلری تقدیرده جناب حقک کندیلرینه اعداد ایده جکی سعادتق بیلدیرملی؛ شاید حضرت پیغمبرک واصحابک سنت وسیرته رجوع ایتیه جک اولورلرسه اوغرایه جقلری سوء عاقبتی اولنره کوسترملی؛ نصوص قرآنییه مخالف کلن هر بدعتدن، هر قنا عاداتدن محابته ده بولنلری سویله ملی؛ اقوام سالفه نک احوالی، شرائع الهیه دن عدول ایتدکلری ایچون باشلرینه کلن مصائبی حکایه ایتلی.

خلقک بوکون دوشمش اولدینی یاسی ازاله ایتک ده علمانک دمتنده بر وظیفه در. بونک ایچون اولنره دائماً وعد الهیه یی اخطارده بولونملی. «وعدا لله الذین آمنوا وعملوا الصالحات لیستخلفنهم فی الارض کما استخلف الذین من قبلهم ولیمکنن لهم دینهم الذی ارتقی لهم رلیید. لهم من بعد خوفهم امنا.»

ایشته بو، علمای راسخینک وظیفه سیدر. علمای راسخین ایسه مسلمانلر آره سنده او قدر آز دکلددر. ظن ایتیز که اولنر ده من طرف الله مودوع اولدقلری بویله قدسی بر وظیفه یی ادا خصوصنده تکاسل کوسترینلر. زیرا کندیلری دینک امانتکاهی، شرعک پناهیدرلر.

شیخ محمد عبده

اسلام عسکرینه :

خندق محاربه سی

— بکن نسحه دن مابعد —

عمروله هندکی آتلا یان برقاج کیشی داها واردی یا. اولردن (نوفل) دهنیان حریفک اوستنه پیغمبرک خالاسی اوغلی زیر حضرتلری آتیلدی وتپه سنه ایندیردیکی قلیچله اوئی ایکی به آیروب هر بارچه سنی بر طرفه دوشوردی. بوندن صوکراده (هیره بن وهب) ک اوزه دینه صالدیردی. بو آدام، حضرت علینک آیشته سی ایدی. فقط زیره قارشق طورامادی، قاجارکن آتسک اوستنده کی زرهی یره دوشدی.

عمر الفاروقی حضرتلری ده قارده شی ضرار بن الخطابه طوغرو قوشدی. اوده جان هولیه کندینی هندکک او بر طرفه آندی.

آتلا یانلردن برده (عکر مه) واردی که مبهود ابو جهلک اوغلی ایدی. آرقدا شیرینک اوغرا دینی حالی کورونجه اوده سلامتک قاچقمده اولدینی آکلادی و آتلا رکن مزراقنی محافظه ایده مه یوب هندکه

دوشوردی. مشرک، هندک بری طرفنده دوکوشمک قابل اولاما. یه جغنی آکلادقلری جهته اوزاقدن اوق آتمه باشلادیلر. بونلردن بری، مدینه اشراقدن وانصارک اولولردن (سعد بن معاذ) حضرتلری قونلندن یارالادی و (احل) ده نیلن داماری قوباردی. یارای باغلا یوب قانی دیندیرمه یه چالیشدیلر.

اوق محاربه سی پک شدله ندی و برقاچ کون سوردی. رسول الله افندیمز برطرفدن جناب حقه دعا ایدیور، برطرفدن ده جنتک قیلیج کولکله لری آلتنده بولوندیغنی، یعنی قیلیج، جنته کیرمک ایچین وسیله اولدیغنی سویله یوب اصحابی غیرته که تیریوردی. مع مافیه مسلمانلر، پک زیاده بونالمش و هرطرفدن صاریلوب دارالمشردی.

جناب حق، بونلرک قورتولماسی ایچین سبب یاراتدی: برکیجه آقشامله یاتسی آراسنده مشرک اوردوسندن (نعیم بن مسعود) اسمنده برینک کلدیکی افندیمزه خبر ویریلدی و آلنان مساعده اوزهرینه اوآدم، پیغمبریمزک حضورینه کتیریلدی.

رسول الله حضرتلری، نیچین کلدیکنی سوردی. اوده مسلمان اولدیغنی و دینداشلارینه خدمت ایتک املده بولندیغنی سویلدی. افندیمز: — او یله ایسه شو مشرکک آراسنه بر تفرقه صوقایه چالیش. بویوردی.

نعیم، رسول الله یانندن آیریلنجه بنی قریظه یوردینه کتیدی و: — سزی نه قدر سهودیکمی بیلر سکز. اوجبت سوقیله نه قدر تهلکه ایچنده بولوندیغکیزی خبر ویرمه یه کلدیم. سز قریش ایله عطفانه کووه نوب محمدله اولان عهدیکیزی بوزدیکز. حال بوکه اونلر، بوکون یارین قالقوب کیده جکلر. سز ایسه محمدله قارشى قارشى به قالا جقسکز. بناء علیه قرشیلرله غطفانیلردن رهن آلمانجه کندیلرله برلکده حرب ایتمه ییکز. توصیه سنده بولوندی. یهودیلر:

— طوغرو سویلبورسک. دیدیلر و مشرککدن رهن اولارق یتش کیشی ایسته مه یه قرار ویردیلر.

نعیم اوردان آیریلوب مشرک اوردوسنه کلدی. ابوسفیان ایله سائر اشرافه:

— بنی قریظه محمدله اولان عهدی بوزدینه پشیان اولمش. سزدن رهن دییه برقاچ کیشی آلوب محمد کونده ره جک، بو وسیله ایله ده یکیدن معاهده یابا جقمش. بویه بر تکلیفده بولونورلر سه صاقین آداملر یکنزی یوللامایک. بی چاره لر یازیق اولور. دیدی.

مشرکک، بو خبر اوزهرینه حدتله ندیلر و:

— یارین عمومی بر هجوم یابا جفز. هپ برلکده اولام. دینه بنی قریظه یه آدام کونده ردیلر. قریظه لیلر ایسه:

— بردفعه یارین جمه ایرته سیدر، بزهیچ برشی یابامایز. ایکنجیلی سزدن امین اولمق ایچین بزه رهن اولارق یتش کیشی کونده رمه. لیسکز. جوابی ویردیلر.

شو صورتله مشرکک و یهودیلر آراسنده بوزغونلق پیدا اولدی. یهودیلر، کندی حصارلرینه قاپانوب مشرککری یالکیز ییراقدیلر. نهایت برکون ایکندی وقتی شدتله بر بورا چیقدی، قریش اوردو کاهنک آلتی اوسته که تیردی. مشرککک چادرلری ییقیلدی، تهرملری ده وریلدی، اوجاقلری سوندی. صوغوقدن چکه لری بربرینه وورمایه، قورقودن ده یوره ککری تیر تیر تیرمه یه باشلادی. قریش قوماندانی اولان ابوسفیان، داها زیاده دایانامادی. حرکت امرینی ویرمکه برابر ده ورسنه یینوب مکه یولنی طوتدی. غطفانیلر ده قرشیلرله اتباعاً حرکت ایتدیلر و بوزوق دوزن بر حالد یوردلرینه کتیدیلر.

۱- الام اوردوسنده ایسه اوجیوز قدر فداکار مجاهد قالش، اوست طرفی صوغوق و قیطلق طولایسیله ییراقوب صاووشمشدی. مشرککک هزیمتی اوزهرینه مسلمانلر، هندکدن چیقیدیلر و دشمنک کوتورمه یوب ییراقدینی ارزاق و ذخیره یی اغتنام ایتدیلر. شو صورته اهل اسلام، هم مظفر اولدی، همده مدینه منوره قیطلقدن و ضرورتدن قورتولدی.

رسول الله حضرتلری، خانه سعادتنه کلوب سلاخلری چیقاریر چیقارماز تکرار سلاخلاندی و بنی قریظه اوزهرینه کیدوب اوخان دشمنلرک جزاسی ویردی.

هندک محاربه سنده مشرککدن درت کیشی تلف، مؤمنلردن ده (أنس بن أوس) (عبدالله بن سهل) (طفیل بن العمان) (نعلبه بن غنمه) (کعب بن زید) (قیس بن زید بن عامر) (عبدالله بن أبي خالد) و انصارک اولوسی اولان (سعد بن معاذ) دینلن ذاتلر شهید اولدی. سعد بن معاذ حضرتلری، محاربه ده یارالانش و اوصیراده یاراسی باغلامشدی. بنی قریظه یهودیلرینک جزالاندیریلانلار صوکرآ آچیلوب قانی آقهرق جنته کتیدی. رضی الله عنهم اجمعین

سعد بن معاذ حضرتلری، مسلمانلق عالمجه اونوتولما یا جق کیمسه لردندر. مدینه لی و اوس قبیله سی رئیس اولان بو ذات شریف، پیغمبریمزک مدینه یه کونده ردیکی (مصعب بن عمیر) ک اوکنده مسلمان اولمش، اسلامی اوزهرینه ده بوتون قومی ایمانه کتیرمشدر.

بویوک محاربه لره هپسنده بولونمش، هندک غزوه سنده قولندن یارالانوب بنی قریظه نک تأدیندن صوکرآ شهیداً وفات ایله مشدر.

بنی قریظه نک خیانتنه بناء اعدام اولونمالری حق سنده کی حکمی حضرت سعد ویرمش و او صورتله معامله ایدیلشدر. یارالی اولدینی جهته حکمی ویرمک ایچین مرکب اوزهرنده که تیریلشدی. قرارگاه یاقلاشینجه رسول الله افندیمز «سیدکزه آباغه قالفکیز» امریله سعد حضرتلرینه هم یاردیم، هم حرمت ایدیله سی تنیه بویورمشدر.

وفاتنده رسول الله حضرتلری ده تابوتنه کیرمش و مزاره قدر جنازه سنک اوکنده یورو یوب دفنه قدر قبرینک باش اوجنده طور مشدر .
سعد ، مسلمانلرک یا یلماسنه چالیشمش و مسلمان مهاجرلرینک راحتی ایچین سعی و غیرتدن کری طور مامشدی .

..

بر آئی قدر سورن هندک محاربه سی ، بر جوق خربلردن ، یعنی مختلف فرقه لردن متشکل مشرک لره وقوع بولدی ایچین (غزوة الاحزاب) نامنی آلمشدر . حتی قرآن کریمده بو عنوان ایله بر سورة جلیله ده واردرکه او سورة مبارکه نک بعض آیتلرینی شورایه نقل اییدیورم :

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿ یا ایها الذین آمنوا اذکروا نعمة الله علیکم اذ جاء تکم جنود فارسنا علیهم رجحاً و جنوداً لم تروها و کان الله بما تعملون بصیراً . اذ جاءکم من فوقکم و من اسفل منکم و اذ زاغت الابصار و بلغت القلوب الحناجر و تغفلون بالله الظنونا هنالك ابتلى المؤمنون و زلزلوا زلزالاً شدیداً . ﴾
الله اعلم مآلی :

« اللهم حقکزده کی نعمتی خاطر لایکزه اوستکزه دشمن عسکری کلدیی وقت بز ، اونلرک اوزه زینه بورا و سزک کورمه دیککز بر عسکر کوندردک . جناب حق ده سزک باید قریکزی کوروب بیلوردی . خاطر لایکزه او کوفی که دشمن عسکری ، آتکزدن ، اوستکزدن سزی قوشاتمش و شدت مخاطره دن کوزلریکزه بولانوب جانلریکزه آغزلریکزه کلش اولدینی حالده هر بریکز بر تورلو ظنه دوشمشدی . یعنی مؤمن اولانلریکزه اللهم نصرت ایده جکنی اومویوردی ، منافق بولونانلریکزه مجاهدین اسلامی بو قلابالق اردویه قارشى مغلوب اولاجق صانیوردی . ایشه او صیراده مؤمنلر ، تجربه یه چکیلمشدر و شدتلی صورتده تزلزله اوغرامشدردی . »

﴿ و اذ يقول المنافقون والذين في قلوبهم مرض ما وعدنا الله ورسوله الا غرورا . و اذ قالت طائفة منهم يا اهل يثرب لا مقام لكم فارجعوا و يستأذن فريق منهم النبي يقولون ان بيوتنا عورة و ما هي بعورة ان يريدون الا فرارا . ولو دخلت علیهم من اقطارها ثم سئلوا الفتنة لا تواها و ماتلبثوا بها الا يسيراً . و لقد كانوا عاهدوا الله من قبل لا یولون الا دبار و کان عهد الله مسؤلاً . ﴾

الله اعلم مآلی :

« خاطر لایکزه : منافق لره قلمنده شک و شبه خسته لنی بولونانلر (الله ایله پیغمبری بزى آلداتمقندن باشقه برشی یا یمادی) دیمش ، اونلردن برکرمده (ای مدینه لیلر ! سزک بوراده یریکز یوق ، یعنی اوردو کاهده نه ایشکزه وار ؟ اولریکزه کیدیکنز) افساد اتنده بولونمشدی . ینه مریض القلب اولانلردن بصلری ، (اولریز محافظه لی و مستحکم دکدر .) دییه اذن ایسته مشلردی . فقط اولری محفوظ و مستحکم اولدینی حالده اونلر یراقوب صاووشمق ایچین مساعده ایستیوردلردی .

بونلر اولیه آدملرد که دشمن کلوب ده اولرینه کیرسه و کمندیارینی صرتد اولمایه ، یا خود مسلمانلره حرب ایلامیه چاغیرسه مطلقاً و در حال اجابت ایده لرلردی .

حال بوکه : بوکروه محاربه دن یوز چه و یرمه جکیرینه دائر الله ایله عهد ایتمشدردی . عهد الهی ایسه قیامت کوننده صور و لوب سؤال اولونا جقدر .

﴿ قل لن ینفعکم الفرار ان فررتم من الموت او القتل و اذ لا تشعرون الا قليلاً . قل من ذالذی یصممکم من الله ان اراد بکم سوء او اراد بکم رحمة و لا یجحدون لهم من دون الله ولیاً و لا نصیراً ﴾
الله اعلم مآلی :

« حییم ! سویله که : اولمکدن و اولدورلمکدن قاچسه کز فراریکزه ، سزه بر منفعت و یرمز و فراریکزه یک آرز بر مدت دن زیاده مستفید اولامازسکز .

حییم ! سویله که : الله سزه فلاکت و هزیمت و یره جک اولسه حفظ ایده جک و نصرت و ظفر کوسته ره جک بولونسه منع ایله یه جک کیمدر ؟ انسانلر ، کندیلری ایچین اللهدن باشقه دوست و یار دیمچی بولامازلر . »

﴿ قد یعلم الله المعوقین منکم و القائلین لاخوانهم هلم الینا و لا یأتون البأس الا قليلاً . اشحذ علیکم فاذا جاء الخوف رأیتهم ینظرون الیک تدور اعینهم کالذی یغشی علیه من الموت فاذا ذهب الخوف سلقوکم بالسنة حداد اشحذ علی الخیر اولئک لم یؤمنوا فاحبط الله اعمالهم و کان ذلک علی الله یسیراً . ﴾

الله اعلم مآلی :

« جناب حق ، سزدن پیغمبره یار دیم خصوصنده آغیرداورانانلری و قارده شلرینه خطاباً « حربه کیمه یکزه ، بزم یا نمره کلیکزه » اخطارنده بولونانلری بیلور . بو منافق لر یک آزمقدارده محاربه یه اشتراک اییدیورلر . و سزه قارشى یار دیم و نفقه خصوصنده خسیسلک کوسته ریورلر . دشمن قورقوسی کلدیمی ، باقارسک که بونلر سکرات الموتو دوشمش کی کوزلرینی چه و یره چه و یره سکا نظر ایده لرلر . او قورقو کیتدیمی ، غنیمت حرصندن ده میر دیلرلی ، یعنی آجی سوزلریله سزی انجیدیرلر .

بونلر ، مؤمن دکلدردر . بناءً علیه جناب حق ، اونلرک عمللرینی باطل قیلدشدر . شو ابطال عمل کیفیتیه ده الله تعالی ایچین قولای بر شیدر .

﴿ یحسبون الاحزاب لم یذهبوا و ان یأت الاحزاب یودوا لو انهم یادون فی الاعراب یسألون عن انبائکم ولو کانوا فیکم ما قاتلوا الا قليلاً . لقد کان لکم فی رسول الله اسوة حسنة لمن کان یرجو الله و الیوم الآخر و ذکر الله کثیراً . ﴾

الله اعلم مآلی :

« منافق لر ، عسکرلرینی کیمه دی صانیرلر و بعسکرلر بردها

ابو لبابه ، پیغمبرك مساعده سيله كيدوب حصاره كيردى . قادين ، ارلك ، چولوق ، چوجوق باشنه اوشوب نه بابالم ، حصاردن ديشارى يه چيقالمى ، چيقمايالمى ؟ ديهه سورديلر و چيقارسهق نه اولاجغز ؟ استفسارنده بولونديلر .

حريفلك پريشانلى ، ابو لبابه نك رقتنه دوقوندى . هندك محاربه سنده كى خيانتلارنى اونوتدينى كى حرڪات عسكريه يه دائر دشمنه معلومات و يرمه نك ده خائنك اولديغنى دوشونه مه دى . دليله :

— چيكنز ! ديمكه برابر آلله ده بوغازينه سورروب اعدام ايديله جكلرينى كنديلرينه آكلادى . واقما ياديني اشارتك فنالق اولديغنى درحال آكلادى و :

— الله ايله پيغمبرينه خيانت ايتدم . ديهه آغلادى ايسه ده ايش ايشدن كچمش و بنى قريظه نك حصاردن چيقماسى كچكمش اولدى . بونك اوزه رينه رسول الله افنديم حضرتلرينك يوزينه باقايه اوتاندينى جهتله حضور پيغمبرى يه چيقامادى . طوغريجه مدينه يه كيدوب مسجد شريفه كيردى ، قالين برزنجير ايله كندينى ديرره كاردن برينه باغلادى و الله طرفندن عفو اولونونجه يه قدر بوزمامق شرطيله اوروج طوقمايه عهد ايتدى .

رسول الله افنديم ، ابو لبابه نك كچكمه سى اوزه رينه نه اولديغنى ، نره ده قالدغنى سورروب مسئله نى خبر آلينجه :

— بكا كلسه يدى حقنده استفسار ايدم . مادام كه كندياكسندن كيدوب باغلامش . الله عفو ايله نجه يه قدر جوزمه م بويوردى . برده ابو لبابه ايله اونك كى بوش بوغازلق ايدم جك اولانلر حقنده من طرف الله شو آيتلر كونده ريلدى .

بسم الله الرحمن الرحيم

«يا ايها الذين آمنوا لا تخونوا الله والرسول وتخونوا اماناتكم واتم تعلمون . اعلموا انما اموالكم واولادكم فتنه وان الله عنده اجر عظيم .»
الله اعلم مالى :

«اي مؤمنلر ! الله ورسوله خائنك ايتمه ييكز وامينى بولونديغكز شيار حقنده بيله رك خيانت كوسته رمه ييكز . بيلمش اوليكز كه : ماللريكز وچوجوقلريكز ، حقيقه سزك ايچين برر امتحان در . مال واولاد و عيال طولاييسيله امانته خيانت ايتمه ينلر حقنده ده عند آهيده بويوك ثوابلر و مكافاتلر واردر .»

ابو لبابه بر هفته قدر كوندوز كوشك آلتنده ، كيجه كوك قبه نك آلتنده طور مق اوزره آچ ، صوسز قالدى . [۱] بومدت ايچنده نماز و قتلرى اولونجه حرمى ، ياخود قيزى كلوب زنجيرنى چوزويور و نمازدن صوكرا ينه كوتوروب ديرره كه باغليوردى .

[۱] چونكه : مدينه ده كى مسجدك اوستنده ابتدالى كوكله الله اولاديني كى زمينده ده كلم ، حصير مثلى مفروشات موجود دكلدى . صوكرا لى خرما داللرندن برسقف يايلىدى و ياغمور ياغدينى وقت چامور اولاسين ديهه ايچنده اوراق چاقيل طاشلى يايلىدى .

كله جك اولسه لر بريكلر ، شهردن چيقوب بدويلر آراسنه كيتمك ، كلندن ، كچندن سزكه مشركلر آراسنده جريان ايدن وقايى سورروب اوكرنك ايسترلر . شايد آرا كرده بولنه جق اولسه لر بيله محاربه يه آزيحق اشتراك ايدرلر . رسول الله ك حرڪات پسنديده سنه اتباع ايديكز كه شوتبعيت ، اللهى و قيامت كونى اميد ايدن و جناب حقى چوق چوق ذكر ايله ين كيمسه لك خصلتيدر .

«ولما رأ المؤمنون الاحزاب قالوا هذا ما وعدنا الله ورسوله وصدق الله ورسوله وما زادهم الا ايماناً وتسليماً . من المؤمنين رجال صدقوا ما عاهدوا الله عليه فمنهم من قضى نحبه ومنهم من ينتظر وما بدلوا تبديلاً . ليجزى الله الصادقين بصدقهم ويعذب المنافقين ان شاء او يتوب عليهم ان الله كان عفواً رحيماً .»
الله اعلم مالى :

«مؤمنلر ، دشمن عسكركلرينى كورونجه الله ايله پيغمبرينك بزه وعد ايتديكى بولردر . اللهك و پيغمبرينك طوغرولنى ميدانه چيقدى ديرلر . دشمن عسكرينك كه سى و كورونمه سى اونلك آنجاق ايمانلرينى قوتله نديرير و تسليمتلرينى آرتيرير . مؤمنلردن بعضلرى واردر كه الله ايله اولان عهدلرينه صادق قالمشدر . اونلردن بعضلرى شهيد اولمش ، بعضلرى ده نائل شهادت اولمايه منتظر بولمشدر كه هيسى ده عهدلرينى بوزمامشدر . جناب حق ، بوسادق كيمسه لره صداقتلرندن طولايى مكافات و يرمه جك ، منافقلى ده ديلرسه عذاب ايدم جك ، ايسترسه توبه لرينى قبول ايله يه جكدركه الله تعالى حقيقه غفور و رحيمدر .»
«ورد الله الذين كفروا بغيظهم لم ينالوا خيراً وكنى الله المؤمنين القتال وكان الله قوياً عزيزاً . وانزل الذين ظاهروهم من اهل الكتاب من صياصيمهم وقذف في قلوبهم الرعب فريقاً تقتلون وتأسرون فريقاً . واورنكم ارضهم وديارهم و اموالهم وارضاً لم تعطوها وكان الله على كل شى قديراً»
الله اعلم مالى :

«جناب حق ، مشركلرى نصرت و غنيمته نائل اولقميزين حدت و غضبليله كرى چه ويردى و مؤمنلره مقاتله خصوصنده كفایت كوسته . ردى كه الله ذوالجلال ، هر شيك اجر اسنه قادر و بوتون مكونات اوزه رينه غالبدر .

خالق تعالى حضرتلرى ، اهل كتابدن اولوب ده مشركلره يارديم ايدن بنى قريظه يي حصارلرندن اينديردى و قبللرينه خوف و خشيت ويردى . بر فرقه سنى اولديرديكز ، بر فرقه سنى ده اسير ايتديكز . جناب حق ، اونلك طويراقلرينى ، يوردلرينى ، ماللرينى و آياق باصماديغكز يرلرى سزه احسان ايله دى .»

مسلمان اوردوسى ، بنى قريظه حصارينى محاصره يه آلينجه ايچنده كى يهوديلر بونالمشدر و كوروشوب قونوشمق اوزه رمه . مالى و اولاد و عيالى يانلرنده بولونان — (ابو لبابه الانصارى) حضرتلرينى ايسته مشلردى .

وقت کجکه ابولبابه نك تحمل ایدمك خالی قلمادی. حتی بردفمه نماز قیلمق ایچین جوزولدیکی صیراده کندینی غیب ایدوب یوزی قویون قاباندی. نهایت بر صبح نمازی وقتی پیغمبر افندیز، مسجد شریفه کلدی وتوبه سنك مقبول اولدینی ابولبابه یه مژده و یروب باغلرینی مبارک اللریله جوزدی.

[ابولبابه نك مسجد دیرمکنه باغلانوب جوزولمه سنك تبوك غزوه سنندن کری قلماسی اوزره رینه واقع اولدینی ده مرویدر. فقط بن برنجی روایت بنای مطالعات ایتدم.]

عسکر !

شو حکایه نك بالخاصه بویارچه سنه دقت ایتدکم؟ اصحاب کرامدن برذات شریف، اللهک عتابنه اوغرایور، پیغمبر طرفندن ترك اولونویورده برهفته، اون کون قدر جامع دیرمکنه باغلانوب آج صوسز قالارق و جان و کولکدن کوز یاشری دوکوزک توبه واستغفار ایدیور، مرحمت الهیه طلبنده بولونویور. نهایت توبه سنك عندالله مقبول اولدینی کندیسنه خبر ویریلوب باغلری جوزولویور و مادی، معنوی اولان او حال اضطرابدن قورتاریلیور.

عجبا بونلر نه دن اولویور، ابولبابه کبی اصحابک ایلری کلنلرندن اولان برذات، نیچین (خان) خطابنه اوغرایورده کونلرجه محنتلر، مشقتلر چکیور؟ حرکات عسکریه حقنده یایدینی اوفاق بر اشارتک جزاسی اولق اوزره دکی؟

او، ابولبابه که (اصحاب عقبه) دن واونلرک (نقبا) سنندن ایدی، یعنی رسول الله افندیز، دهاها مکده ایکن کندیسنه عقبه موقعنده ایمان ایدمن مدینه لیلرک رئیسندن ایدی. قیصه جهسی انصار کرامک اسکیلرندن و بویوکلرندق برذات شریف ایدی. رسول اللهک (بدر) و (قینقاع) محاربهرینه عزیمتنده مدینه منوره قائم مقاملنی ایتش و اصحاب بدر درجه سنده طوطولمشدی. [۲]

بویله قدملی و معتبر بر ذاتک عسکرلک حقنده دشمنه اوفاجق بر اشارتده بولونماسی، کندیسنك بوصورتله جزا چکمه سنی ایجاب ایدمسه ارودونك احواله دائر دشمن قولاغنه کیده جک درجه ده بوش بوغازلق ایدنلرک کرک عندالله، کرک عندالناس ناصل معاتب اولاجقلرینی و ناصل مجازاة کوره جکلرینی آرتیق سن دوشونده اوکا اوکا کوره حرکته بولون.

طاهر المولوی

وفاقی، حضرت علینک خلافتی ابتدالزنده در. کریمه سی اولان (لبابه) حضرت عمرک برادرری (زید بن الخطاب) ک حرمی اولمشدی.

برصنحه تاریخ :

مصرک سرگذشتی

۳

عراينك قيامی انسانره انكتره نك سياستى

عرايى حادثه سنك ابتداسندن نهايته قدر انكتره پك ماهرانه، ياخود تعبير سياسيسيله داهيانه برسياست تعقيب ايدیوردی. چونكه برجهتدن چركسلايله مصرلرلر آره سنده تفرقه واختلافی علولندیریور، دیگر جهتدن خدیو ايله عراينك آره سنه خصومت وهداوت القسا ایدیور، عرايى ايله آرقداشرینه کویا خدیوک ارنلری قتل ایتدیرمك ایسته دیکنی ایناندریریور؛ اوتنه طرفندن ده مرحوم توفیق پاشایه سلطان عبدالمیدک آنی خلع ايله عائله خدیویه نك حقوقی بائمال ایتك ایسته دیکنی سویلیوب طور یور؛ عینی زمانده حکومت عثمانیه ارکانه ده خدیو توفیق پاشانك سوریه قطعه سی حقنده محمد علینك سیاستنی تعقیب ایتك ایسته دیکنی اکلادیور... بوصورتله انكتره هم دولت علیه، هم خدیو مصر، هم مصر احراری نزدنده صاحب نفوذ اولیور ایدی که نتیجه ده بتون احوالی کندى کیفنه، کندى منفعت و سیاستنه کوره جریان ایتدیریوردی.

عرايى ۱۸۸۱ سنه سنك ۹ ایلولنده - یوقاریده ایضاح ایتدیكمز - نمایش عسکرینسی یاچه انکلیز دیپلوماتلری باب عالی نی توفیق پاشادن انتقام (!) آلمق ایچون تشویق ايله مصرده حاکمیت فعلیه سنی بایدار ایتك ایچون بو فرصتی قاجیر مامسنی درسعاتت سفیرلری واسطه سیله آکلاندیلر. انکلیزلر باب عالی نی تشویق و تحریک ایلده اکتفایتیه رك تائیس و رفیقلرینه تلقیناتده بولندیلر. بونلرده مصرده باشلایان شورش وهیجانلرک تسکین ایدیله بیلمسی، دولت علیه نك مداخله سی ومصرک عثمانی عسکرلری واسطه سیله اشغال ایدلمسی ايله قابل اوله جفنی یکانه چاره اوله رق کوستردیلر.

باب عالی ایسه انكتره دیپلوماتلرینك بو دسیسه سنه آلدانه رق بو مشکلی حل ایتك خصوصنده آنلرک رأینه اعتماد ايله مصرک احوالی آکلامق ایچون بر قومیسونه اعزامنی تحت قراره آلدی وعلی نظامی پاشا، احمد اسعد وقدری افندیلردن متشکل بر قومیسونی مصره اعزام ایتدی. بر قومیسون مخصوص مصره واصل اولمده دن ایکی کون مقدم عراينك قومانداسی آلتنده کی آلایک (تل الکبیر) . عبد العال بکک قومانداسنده کی آلایک ده (دمیاط) . کیتمسق ایچون امرلر صادر اولدی. بو وسیله ايله عرايى و عبد العالی قومیسونك اعضاسی ايله ملاقاتدن منع ایدلمك ایسته نیلیوز ایدی. فقط بونلر مذکور امرلره قولاق آصمیه رق سفر ایتیه دیلر و قومیسون اعضاسی ايله ملاقات ایتدیلر.